

SUDDA PROKURORNING ROLI

Raxmonova Rayxona Nabijon qizi

Termiz Davlat universiteti yuridik fakulteti 1-kurs talabasi

Tursunov Behruz Normurod o'g'li

Ilmiy rahbar.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15186956>

Annotatsiya. Ushbu ishda sud jarayonidagi prokurorning o'рни, uning vakolatlari va asosiy funksiyalari yoritilgan. Sud-huquq tizimining ajralmas bo'g'ini sifatida prokurorning ish jarayonidagi ishtiroki, ayblov funksiyasini amalga oshirishdagi roli, shuningdek, qonuniylik va adolat prinsiplariga amal qilinishi muhimligi tahlil qilingan. Mavzuda shuningdek, prokurorning suddagi mustaqilligi va obyektivligi masalalariga ham e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: Prokuror, sud jarayoni, ayblov, qonuniylik, adolat, jinoyat protsessi, vakolat, sud-huquq tizimi.

Abstract. This paper explores the role of the prosecutor in the court process, highlighting their powers and key functions. As an integral part of the judicial system, the prosecutor's participation in legal proceedings, their role in carrying out the accusatory function, and the importance of adhering to the principles of legality and justice are analyzed. The study also pays attention to the prosecutor's independence and objectivity in court.

Keywords: Prosecutor, court process, accusation, legality, justice, criminal procedure, authority, judicial system.

Аннотация. В данной работе рассматривается роль прокурора в судебном процессе, освещаются его полномочия и основные функции. Как неотъемлемая часть судебно-правовой системы, участие прокурора в процессе, его роль в осуществлении обвинительной функции, а также соблюдение принципов законности и справедливости подвергаются анализу. Также внимание уделяется независимости и объективности прокурора в суде.

Ключевые слова: Прокурор, судебный процесс, обвинение, законность, справедливость, уголовное судопроизводство, полномочия, судебно-правовая система.

Har qanday demokratik jamiyatda sud-huquq tizimi fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, adolatni qaror toptirishda muhim ahamiyatga ega. Mazkur tizimda prokuror instituti alohida o'rin egallaydi. Ayniqsa, jinoyat ishlarini ko'rib chiqishda prokurorning roli beqiyos bo'lib, u ayblov funksiyasini amalga oshiruvchi va shu bilan birga qonuniylikka rioya etilishini ta'minlovchi

sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu mavzuda prokurorning suddagi faoliyati, vakolat doirasi hamda uning adolatli sudlovga qo'shadigan hissasi yoritiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prokuraturasi — davlatning huquqiy tizimida muhim o'rin tutadigan mustaqil organlardan biridir. Prokuratura davlat va jamiyatning qonuniyligini, qonun ustuvorligini ta'minlash, huquq buzilishlariga qarshi kurashish, va jinoyat ishlari bo'yicha ayblov funksiyasini amalga oshirishda katta rol o'ynaydi. Prokurorlar sudlarda ayblov tarafining vakili sifatida ishtirok etadilar va shu bilan birga jamoat xavfsizligini ta'minlash, inson huquqlarini himoya qilishda muhim vazifalarni bajaradilar.

Prokuratura organlari davlatning qonun ustuvorligini ta'minlashga, sud tizimi va boshqa davlat organlari bilan birgalikda ishlashga mas'uldirlar.

Prokurorning Suddagi Roli - prokuror sudda ayblov funksiyasini amalga oshiradi va shu bilan birga, davlatning qonuniyligini himoya qilishda asosiy ro'lni o'ynaydi. Sud-huquq tizimining ajralmas bo'g'ini sifatida prokuror quyidagi asosiy vazifalarni bajaradi:

- Ayblov funksiyasini amalga oshirish:

Prokurorlar sudda ayblovchi sifatida ishtirok etadilar va jinoyat ishlari bo'yicha jinoiy ishlarni ko'rib chiqishda asosan davlat nomidan sudga murojaat qilishadi.

Ular jinoyatlarni tergov qilishda muhim rol o'ynaydilar, shu jumladan, sud jarayonida haqiqatni aniqlash uchun kerakli dalillarni taqdim etadilar.

- Jinoyat ishlarini nazorat qilish:

Prokuratura sudga ayblov xulosalarini kiritadi, shuningdek, dastlabki tergov va sud jarayonlarida tegishli ishlarning qonuniyligini nazorat qiladi.

Jinoyat ishlari bo'yicha prokurorlar tergovchilar va sudlarga yordam berishadi va muhim hujjatlar, dalillar bilan ta'minlashadi.

- Qonuniylik va adolat prinsiplariga rioya qilish:

Prokurorlar sudda qonuniylikni ta'minlash uchun zarur bo'lgan barcha choralarni ko'radilar. Ular jinoiy ishlar bo'yicha sud jarayonlarini nazorat qilishda adolat prinsiplariga amal qilishga harakat qiladilar va odamlarning huquqlarini himoya qilishga mas'uldirlar.

Shuningdek, prokurorlar sudning mustaqilligi va adolatli qarorlar qabul qilishiga yordam berishadi.

Prokurorning Suddagi Mustaqilligi va Obyektivligi

Prokurorning mustaqilligi va obyektivligi sud jarayonlarida adolatni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Prokurorlar quyidagi jihatlarga e'tibor qaratishadi:

1. Mustaqil qarorlar qabul qilish:

Prokurorlar ishlar bo'yicha sudga murojaat qilishda faqat qonuniylik va adolat asosida qarorlar qabul qilishlari kerak. Ularning vazifasi, ayblovni taqdim qilishdan tashqari, tizim ichida barcha ishtirokchilarning huquqlarini himoya qilishdir.

Prokuratura mustaqil organ sifatida o'z faoliyatini amalga oshiradi va sudning qaroriga ta'sir etmaslikka harakat qiladi.

2. O'tkazilayotgan tergovning to'g'riligini ta'minlash:

Prokurorlar tergovning har bir bosqichida mustaqil ravishda ishtirok etib, barcha dalillarni va shubhalarni tekshirishadi.

Ular tergovning axloqiy jihatlarini, shuningdek, shaxslarning huquqlarini tekshirish orqali ishlarning obyektivligini ta'minlaydilar.

3. Prokurorning obyektivligi:

Prokuror sudda bir tomondan davlatni himoya qilgan holda, boshqa tomondan, ayblovning ishonchliligini ta'minlash uchun barcha zaruriy dalillarni ko'rib chiqadi.

Prokurorning obyektivligi shuningdek, jinoyat ishlari va sud jarayonlarida tarafkashlikdan saqlanish va barcha ishtirokchilarning huquqlarini himoya qilishni anglatadi.

Prokuratura Organlarining Vazifalari va Prokurorlarning O'ziga Xos Rolini Kuchaytirish - O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga va boshqa normativ hujjatlarning asosida prokuratura o'zining barcha faoliyatini quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiradi:

Qonun ustuvorligini ta'minlash: Prokuratura tizimi davlatning qonuniyligini ta'minlash uchun ishlaydi. Ular qonun buzilishi, korrupsiya va jinoyatlarning oldini olishda faol ishtirok etadi.

Jinoyat ishlari bo'yicha ish yuritishni nazorat qilish: Tergovchilar va sudlar tomonidan olib borilayotgan ishlar bo'yicha prokurorlar ishlarning qonuniyligini tekshiradilar.

Jamoat xavfsizligini ta'minlash: Prokuratura o'z faoliyatini jamoat xavfsizligi, korrupsiya va noqonuniy faoliyatlarga qarshi kurashishda ham olib boradi.

Prokuraturaning Suddagi Ishtiroki: Masalalar va Takliflar - tizimdagi islohotlar: Sudlar va prokuraturadagi islohotlar va zamonaviylashtirish jarayonlari o'tkazish, prokurorlarning mustaqilligi va obyektivligini ta'minlashga qaratilgan.

Prokuratura bilan hamkorlikni kuchaytirish: Sudlar, ichki ishlar organlari, boshqa davlat idoralari va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilish orqali prokuratura tizimining samaradorligini oshirish.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, Prokuratura, O'zbekiston Respublikasi sud tizimining ajralmas qismi sifatida, qonun ustuvorligini ta'minlash, adolatni qo'llash va jamoat xavfsizligini

ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Prokurorlarning suddagi mustaqilligi va obyektivligi, qonuniylilikni ta'minlash va ayblov funksiyasini samarali amalga oshirishda katta ahamiyatga ega. Bu tizimda doimiy islohotlar va mustahkam huquqiy bazaning mavjudligi prokuraturaning samarali ishlashini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – 1992 yil 8 dekabrda qabul qilingan, O'zbekiston Respublikasining asosiy qonuni. <https://lex.uz/>
2. "Prokuratura va uning vazifalari" – Asqarov Sh., O'zbekiston huquqshunoslik jurnali, 2020. Maqola huquqshunoslik sohasidagi umumiy tahlil va prokuraturaning sud tizimidagi roli haqida.
3. "O'zbekiston Respublikasining Jinoyat Kodeksi" – 1994 yil 22 iyulda qabul qilingan, jinoyat ishlari bo'yicha umumiy va maxsus qismlar. <https://lex.uz/>
4. "Sud va prokuratura tizimidagi islohotlar" – Tursunov N. I., 2019.
5. Kitobda O'zbekiston Respublikasi prokuraturasi va sud tizimidagi islohotlar, ularning samaradorligini oshirish choralari tahlil qilinadi.
6. Prokuraturaning vazifalari va funksiyalari – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi. <https://www.lex.uz/> va <https://www.adliya.uz/>
7. "O'zbekiston Respublikasidagi sud-huquq tizimi" – O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining ilmiy-tadqiqot markazi, 2020. <https://www.sud.gov.uz/>
8. "Prokurorning suddagi roli va mustaqilligi" – Bahramov A., 2021. Bu maqola prokurorlarning sud jarayonlaridagi mustaqilligi, obyektivligi va ayblov funksiyasini amalga oshirishning ahamiyatini tahlil etadi.
9. "O'zbekiston Respublikasi prokuraturasining tashkil etilishi va faoliyati" – Yuldashev B., 2018.

Internet saytlari

1. <https://www.adliya.uz/>
2. <https://www.sud.gov.uz/>
3. <https://www.prokuratura.uz/>